

Ostrava, 2008-04-07

Věc: Protest proti udělení antigeny Skřípec za rok 2006.

Vznáším tímto protest proti udělení antigeny Skřípec, kterou jste mě „poctili“ za rok 2006 za překlad díla A. Strindberga Romantický sakristián na Rånö, neboť mám za to, že tady šlo jistým vlivným osobám o odstranění nebezpečného konkurenta a navíc o akt msty za kritiku jejich chyb, hlavně ve Slovníku severských spisovatelů, Libri, 2004.

Mé stanovisko k lektorským posudkům:

Připouštím, že jsem se v překladu dopustil několika chyb, tak jak je tomu i u jiných překladů jiných překladatelů. V lektorských posudcích však mi jsou vytýkány i chyby, které ve skutečnosti chybami nejsou, ba dokonce je mi vytýkáno i mnohé z toho, co jsem převzal z kritického vydání švédského originálu a navíc jsou zde skutečné chyby nabubřovány. Není pravda, že jsem se řídil podle pravidel švédštiny. I ve Švédsku ponechávají editoři Strindbergovy texty tak, jak je napsal. Při reedicích tam u Strindberga upravují pouze to nejnnutnější, tedy jen to, co by bylo pro čtenáře těžko srozumitelné. Taktéž postupují – pokud jsem měl možnost sledovat překladatele ve Francii a v Německu. Při překladu jsem přihlédl k Jiráskovu stylu (Zahořanský hon, Odeon 1972). Toto dílo vzniklo přibližně ve stejnou dobu jako mnou posledně přeložené a A. Jirásek žil přibližně ve stejnou dobu jako A. Strindberg. Nedostatek argumentů nahrazuje F. Fröhlich expresivitou až agresivitou. Když ještě před vydáním mého překladu sbírky Mistrovské povídky A. Strindberga v nakl. Host o jejím vydání uvažovalo nakl. Votobia a požádalo na něho o grant MK (někdy před rokem 2001), byl to podle mých informací právě F. Fröhlich, kdo navrhoval zamítnutí grantu s tím, že překlad nevyhovuje jazykově. A přece se tento můj překlad setkal s výborným hodnocením, kupř. v obtýdeníku (Tvar 10/2002), kde recenzent V. Píša mj. píše: „Otakar Franczyk neměl lehkou úlohu, ale nepochybně onen barvitý a kontrastní svět Strindbergových vět zvládl výborně.“ Však zápis z jednání o grantu snad ještě u MK existuje. Tedy F. Fröhlich byl podle toho zaujatý už tenkrát a navíc jsem se sotva mohl od oné doby zhoršit natolik, jak F. Fröhlich můj poslední překlad hodnotí. MK zve k jednání o grantech sice „odborníky“, ale nezajímá se už o jejich subjektivní postoje, o jejich osobní vztahy a zájmy. Takové „přizvání odborníka“ je ovšem spíše na škodu věci. Ani recenzent mého překladu díla Sakristián... v LN O. Horák zřejmě nevidí na mém překladu nic závadného, neboť se o něm vůbec nezmiňuje. Tomáš Reichl, který má v nakl. Host na starost překladovou literaturu mi napsal, že se setkal s ohlasy, které hodnotí udělení antigeny mému překladu jako přehnané.

Na názor F. Fröhliche, že u mých překladů jde o okrajová díla bych chtěl sdělit, že román Hj. Söderberga Doktor Glas, který vyšel v mém překladu v nakl. Host v r. 2000 je i v samém českém Slovníku severských spisovatelů označen jako nejdokonalejší švédský román. T. Sedláček hodnotil v recenzi brněnského rozhlasu Strindbergovy Mistrovské povídky jako skutečně mistrovské a navíc jsou díla, která jsem překládal často pojednávána v odborných kruzích jak v samém Švédsku, tak i mimo ně.

Lektorský posudek H. Kadečkové, je ze stejného soudku. Jde o člena stejné skupinky lidí sobeckých zájmů, čili kliky. Tento lektorský posudek vykazuje svou těžkopádností a

toporností nepopíratelné znaky senility. H. Kadečková v něm ale neomaleně prozrazuje oč jí vlastně jde. Ukazuje zlobu nad tím, že mé překlady stále vycházejí a navíc si tato žena protře-čí. Proto nemá význam se jejím hodnocením zevrubněji zabývat.

Tyto lektorské posudky doplňuje recenze mého překladu D. Hartlové, ve Tvaru 2/2007. I tato recenze pochází ze stejného soudku, jako oba shora pojednávané lektorské po- sudky, ale přesto stojí za to některých jejích bodů si blíže všimnout.

- 1) **...odkud si pomáhal ke kořenářství, v originále hledal cestu.** V originále stojí: „han sökte sig ner“ Švédské sloveso „söka“ sice znamená „hledat“, jenže podle švédského Aka- demického slovníku obrat „söka sig“ znamená „pokoušet přemístit se jistým směrem“, švédsky „försöka förflytta sig i viss riktning“ a v závorce je uvedeno (trevande), což by v souvislosti s oním výrazem mělo znamenat „tápavě“. To se zde sice nehodí, ale ve šv. Aka- demickém slovníku je uvedeno pod heslem „trevande“ „nejistý a opatrný průběh děje“. Ostatně, tento obrat je v druhé povídce uveden u korků na vodě. A že by korky na vodě hledaly cestu, to je přece jen absurdní. V německé verzi je tento šv. obrat překládán jako „zustreben“ tedy „strebte zu“, což česky znamená „spět“, „snažit se“. U korků je však tam uvedeno sloveso obecnějšího významu, „bewegten sich“ tedy „pohybovaly se“.
- 2) **...přestalo podávání na stůl, myslí se, že nebylo co do úst.** V originále stojí „upphörde all matlagning“, což znamená podle šv. Akademického slovníku „přestala veškerá příprava jídel, či přestalo jakékoli vaření“. Míní se zde, že neměl kdo jídlo připravovat, když matka zemřela. Zároveň tam sice stojí, že nebylo lze chytat ryby, to ale ještě neznámá, že tam dříve jedli lidé pouze ryby. Můj výraz kryje obojí, to je, že nebyly ryby k vaření a nebylo matky, která by připravovala jídlo, kdežto výraz recenzentky kryje pouze to první, a to jen zčásti a poněvadž pokud nebyly ryby, tak to ještě neznámá, že nebylo co do úst, je její řešení nedokonalé čili chybné.
- 3) **staří umírali ve slínovém lomu.** Tady je míněný slínový lom jako pracovní místo, jako místo tvrdé práce, ne jako místo vražd a sebevražd a poznámka pod čarou, že slín se těžil kvůli vylepšení půdy je převzata z kritického švédského vydání, stejně tak, jako i po- známka o nosech javoru.
- 4) **drny trávy nejsou pahorky.** Šv. slovo „tuva“ je podle šv. Akademického slovníku malá travnatá vyvýšenina a podle Trávníčka je „drn“ kus trávníku vyrytý i se zemí. Pochybuji, že by mohl po takových drnech dospělý muž v močálu skákat. Ale připouštím, že „pahor- rek“ se tu též zrovna moc nehodí.
- 5) **dětská sága je jednoduše pohádka.** I ten nejprimitivnější člověk pozná, že se tu název „pohádka“ nehodí. V německém překladu má toto dílo název „Kindergeschichte aus den Schären“, tedy „Příběh dítěte...“
- 6) **„knarpání“,** v orig. „knarpande“, tu se jedná o slovo onomatopoické a pokud D. Hartlová není, co to znamená, tak jde o slovo napodobující různé zvuky, kupř. zvuky zvířat. Toto slovo se nevyskytuje ani ve šv. slovnících, je novotvarem na rozdíl od „kdákání“, kuňkání“ apod. a je převzato i do německého překladu, třebaže v německých slovnících se slovo „knarpen“ rovněž nevyskytuje.

Už dávno jsem si všiml, že logika není silnou stránkou této překladatelky, pokud se u ní o ně- jaké silné stránce vůbec hovořit dá. A tato překladatelka není taktéž schopna posuzovat jednotlivé body z širšího hlediska. To všechno platí ovšem i o jejím posuzování „nehmata- telných“ součástí překladu, jakými jsou styl apod., na rozdíl od „hmatatelných“, jaké jsou uvedeny a dány do souvislostí zde. Chystám se proto upozornit zaměstnavatele D. Hartlové, to je děkanát Filozofické fakulty UK jak na odbornou tak i na morální úroveň D. Hartlové. Jak bude tento orgán na to reagovat, je už jeho věc.

Lidé, kteří zpochybňují i to, co stojí v kritickém vydání originálu, jsou buď neznalí věci nebo zaujati, v daném případě bych řekl, že se jedná o obojí. A jestliže Obec překladatelů se stará v rozporu se svým proklamovaným posláním především o suverenitu svých průměrných členů odstraňováním jejich konkurentů, potom by bylo dobré zvážit, zda taková organizace je hodná respektu a finanční podpory ze strany státu. Mám za to, že kandidáti na vaši anticenu by měli být před jejím udělením seznámeni s návrhem i s lektorskými posudky a vyzváni, aby se k nim vyjádřili a měli by mít možnost odvolání u nadřízeného orgánu.

Pochybuji o tom, že členové komise můj překlad vůbec četli. Mám za to, že se řídili pouze subjektivně zbarvenými lektorskými posudky a že osobní styky a vlivy zde sehrály významnou úlohu.

Žádám Vás zdvořile, abyste tento můj protest zařadili na svých webových stránkách pod lektorské posudky mého překladu a abyste na to upozornili u příležitosti udělování anticeny „Skřípec“ za rok 2007. Jestliže tak neučiníte nebo nedostanu-li od vás v přiměřené době odpověď, budu nucen postarat se o seznámení příslušných míst a lidí s mým stanoviskem sám. V každém případě uvědomím o svém protestu MK a Děkanát FFUK.

V překládání jsem už sice nechtěl pokračovat, ale nyní uvažuji o přehodnocení svého dřívějšího rozhodnutí. Vaše „vyhodnocení“ je pro mne vzpruhou.

Otakar Franczyk